

Mokán Mihály

Lókötők

Lókötők

Mokán Mihály

Kiadó: vikönyv © 2024

ISBN

Epub: 978-615-6586-41-4

Pdf: 978-615-6586-42-1

Borító: Saláth Barbara

Minden jog fenntartva!

– Egészen jó gyerek voltam én! Mindenki így gondolja, nem?

Nem szívesen csináltam én olyasmit, ami nekem rossz lett volna. Úgy voltam már kora gyermekkoromban, hogy ami nekem jó, az biztos, hogy jó. De hát ez természetes.

Csak hát a szülők. Azok azt akarják, hogy minden úgy legyen, ahogy nekik jó. Olyan butaságokat mondtak mindig, hogy:

– Kisfiam! Neked akarunk jót. – Meg: – Temiattad!

Nekem ne akarjanak – gondoltam. – Majd csinállok én, csak hagyjanak.

Emlékszem egy ilyen esetre. Elmesélem.

Még egészen kispendelyes lurkó lehettem. Anyám, azt hiszem, le akart fektetni, ami ellen én, nyári délután lévén hevesen tiltakoztam. Hozzáteszem, joggal.

Figyeljétek csak az előbb említett *neked akarok jót* szisztémát!

Anyám le akart fektetni, hogy amíg alszom, addig se legyek láb alatt, de hát mint mondtam, úgy voltam én

vele, hogy csinállok én jót magamnak, ne anyám csináljon.

Ezt a nézetet gyakoroltam, és hátra szaladtam, természetesen valami nagyon fontosat játszani.

Így utólag, felnőtt fejjel belátom én, hogy igaza volt, de hát nem nagyon szerettem a korlátokat.

No, amint hátul játszok a Lidi kutyával, anyu fülön akart csípni, hogy érvényesítse az akaratát. Én meg más menekülési útvonal hiányában, bemenekültem az istállóba. Ugyanis volt nekünk olyan is, benne egy tehénnel. Ez a tehén volt az én mentsváram.

Tudni kell a tehenünkről, hogy ritka egy rúgós fajta volt. Főleg apámat meg nagyapámat rúgta fel sajtárostól, emberestől. Úgy csinálta a beste jószág, hogy amikor apám elkezdte fejni, a Rózsi kérődzve hátranézett, mintegy meggyőződve arról, hogy nem a megszokott, finom női kéz feji. Láttam, hogy apám az vagy nagyapám. Visszafordult a jászol felé, és tovább bagózva gondolkozott. Közbe a sajtárba csordogált a tej.

Addig-addig gondolkozott, mígnem elhatározásra jutott és ezt az elhatározást nagyon határozott tett követte.

A Rózsai rúgott, apám meg a falhoz csapódva szentségelte Rózsit is, meg az összes őst, majd sántikálva irgalmatlanul elverte szegény Rózsit. Egyszer-kétszer láttam az esetet és nagyon sírtam. Sajnáltam a tehenet. Apu meg azt hitte, hogy őt.

Amikor kiment az istállóból, én odamentem a Rózsai fejéhez és sírva simogattam, ő meg azokkal a nagy barna, bamba szemével rám nézett, mintha azt mondta volna:

– Nem én tehetek róla, Misike! Ha ő fogdossa avval az erős kezével a tőgyemet, nekem rúgni kell.

Így beszélgettük ki magunkat, mind a ketten megvigasztalódtunk. Rózsai folytatta tovább a kérődzést, én meg mentem a saját dolgom után.

– Na szóval! Anyám jóakarása elől bemenekültem az istállóba. Szegény édesanyám, nem tudta, hogy mi a Rózsival nagy szerelemben vagyunk, ő csak azt tudta,

hogy a Rózsi rúg. Amikor én beszaladtam, ő jött utánam, közben halkán sápitezott:

– Jaj, kisfiam, ne menj a tehénhez, még fel fog rúgni, azt sírni fogsz.

De én csak faroltam a tehén felé, majd átbújtam a hasa alatt, hogy minél messzebbre kerüljek anyám elől.

Ő meg továbbra is halkán, mert félt, hogy megijeszti a tehenet, mondja, hogy vigyázzak, meg menjek oda hozzá. A Rózsi a füleit előre-hátra billegtetve odafordult hozzám. Nagy, nedves orrával megszagolgatott, majd nagyon fűjt, mintegy jelezve, hogy megismert. Még a fejét is helytelenítőleg megrázta, mintegy mondván:

– Hogy én felrúgom Misikét? Ugyan kérem – és rágta a bagót rendületlenül.

Szegény anyám egészen belesápadt a nagy féltésbe.

– Nem kell lefeküdni? – kérdeztem győzelmem biztos tudatában a tehén másik oldaláról.

– Nem, nem. Csak gyere már el a tehéntől – válaszolta és kiment az istállóból.

– Jól van – mondtam, és én is megindultam kifelé.

A tehén mintha szuszogott volna valamit utánam, de én a nagy győzelmi mámoromban nem figyeltem oda. Kiléptem az istálló ajtaján... – Égszakadás, földindulás!

Tudjátok, mi az a kukorica kóró?

A kukoricának a száraz, leveles szárát odaadják a tehénnek, az leeszi róla a levelet. A szárát nem tudja, mert olyan kemény, hogy még ő sem bírja megrágni.

No, én ilyen kóróval kaptam egy akkora verést, hogy tán még a Rózsi sem kapott akkorát apámtól a rúgásból kifolyólag. Üvöltöttem, hogy még a tyúkok is összeszaladtak ijedtükben. Sírtam fájdalommban és megaláztatásomban. Egy egész világ omlott össze bennem. Anyám rútul becsapott engem.

Nagyon rosszul éreztem magam. Miután túl voltam a verésen, anyám bevitt a házba, nagyjából megmosdatott és lefektetett. Mondanom kell, bármennyire is könnyűnek tűnik egy ilyen kukoricaszár, nekem valahogy mégis hurkákat hagyott a puci fenekemen meg a lábamon! Elég sokáig forgolódtam, míg végül hason fekve álomba sírtam magam.

Álmodtam.

Rózsival beszélgettünk az istállóban. Ő panaszkodott nekem a villanyél meg apám miatt, én meg panaszkodtam a délutáni alvás, no meg a verés miatt. Miután kipanaszkodtuk magunkat, megegyeztünk, hogy világgá megyünk. Tejről a Rózsi gondoskodik, én meg a legelőről.

Még beszélgettünk egyéb nagyon fontos dolgokat, de azok kimentek az eszemből.

Valami felébresztett. Láttam, a konyhában ég a villany, én feküdtem tovább olyan lelki békével, olyan jó érzéssel, hogy tán az Úristen tenyerén sem éreztem volna magam ilyen jól.

Megfordultam, hogy lekászálódjak az ágyról. No, akkor a hurkák elkezdtek jelezni, hogy ott vannak az alfelemen. Sziszegve, könnybe lábadt szemmel megint hasra fordultam, azt keresgéltem, mígnem eszembe jutott az érzést. Addig keresgéltem, mígnem eszembe jutott az álmom. – Hát persze! Elszökünk a Rózsival... egyből szép lett megint minden.

Ábrándoztam, terveket szőttem arról, hogyan fogunk világgá menni a Rózsival. Még az is eszembe jutott, hogy visszük magunkkal a Lidi kutyát, hisz ő is a barátom.

Sőt, ővele még egy kosztón is szoktunk lenni, ha anyuék nem látják.

Na, ezt gyorsan elmondom:

Vasárnap volt, nem olyan régen. Ebéd után anyu azt mondta:

– Misike! Vidd ki a kutyatálba ezt a maradék sült krumplit meg a csontokat.

Ma, felnőtt fejjel is orromban érzem annak a krumplinak az illatát. Egybesült krumpli volt, az alja enyhén ropogós, pirosra sülve. Hejj... Az emlék hatására most is összefut a nyál a számban!

Kivitettem a maradékot a szőlőlugasban lévő tálhoz. Leraktam a csontokat, kikapartam a kaparni valót. Odajött Lidi. Fekete-fehér foltos, nagytestű keverék volt, akkora, mint én négy és fél évesen. Ónagysága, mivelhogy hölgy volt a lelkem, kettőt-hármat harap a

csontokon, egyet nyel, azt kész. Végzett az előétellel.
Most jön a főfogás! A sült krumpli!

Olyan jóízűen habzsolta, hogy nem bírtam tovább. Mellé ereszkedtem és ettem. Ettem a kutyával együtt, egy tálból. Merem állítani, hogy az volt életem legfinomabb ebédje. És hogy a Lidi bánthatott volna? A macskát vagy a saját kölkeit, ha nagyobbak voltak, elmarta a tál mellől, de engem nem. Amíg ő rágott, addig én vettem, amíg meg ő vett, addig én rágtam. Így osztozkodtunk, testvériesen. Miután elfogyott, ő nyalta a száját, én meg töröltem az enyémet. Hát ezt a Lidit akartam én magunkkal vinni a nagy világgá menésben.

Miután így elterveztem. a dolgokat, leózkodtam magam az ágyról és kimentem a konyhába. Megvallom, félttem egy kicsit, habár bíztam benne, hogy anyám verése után apám már nem fog bántani. De azért biztos, ami biztos, mert ugye apámnál sose lehetett tudni, hogy mikor náspángol el. Sántításra vettem a konyhába való bevonulásomat, amit sajnos, nem is nagyon kellett tettetni.

– Csókolom! – köszöntöttem szüleimet.

Akkoriban falun nem nagyon dívott a szülők tegezése. Anyu a sparhertnél főzött valami finomat, amit az orrom is jelzett. Apu meg az asztal melletti konyhai ágyon ült és cigarettázott. Hogy az milyen szépen tudta eregetni a füstöt! Amikor beszélt, az orrán is meg a száján is jött a füst. És milyen sokáig! És milyen jó szaga volt! Nem is értettem anyut, hogy miért mondta apunak:

– A fene a bűdös bagódat! Igazán kimehetnél vele az udvarra, ha már annyira muszáj szívni. Mérgezed itt ezt a szegény gyereket, velem együtt.

Nem tudom, miért mondta rám, hogy szegény?

Én is kipróbálnám, mert olyan jó szaga van, meg olyan szépen füstölne nekem is az orromon meg a számon, mint apunak.

Igaz, egyszer megpróbáltam én is, de abból majdnem baj lett.

A sparhert alatt volt egy fászláda fával, papírral meg szalmával dugig. A számba tettem egy szalmaszálat, aztán kinyitottam a tűzhely ajtaját. Ahogy aputól láttam,

odatartottam a parázshoz a szalmát. Az lángra lobban, de mire a számhoz tartottam, ki is aludt. Akkor meg úgy csináltam, hogy a számba vett szalmával hajoltam a tűzhöz. Az meg égetett. No, de láttam én olyat is aputól, amint egy papírt tartott a parázshoz, azt arról gyújtotta meg a cigarettát.

Úgy csináltam én is. Meggyújtottam a papírt, azt oda tartom a számba lévő szalmához, mire az ellobbanva, bűdös, csípős füstöt hagyott a számban. A papír meg közben égette a kezemet. Én meg, úgy ahogy kell ugye, beledobtam a fásládába. A papír persze ott is égett tovább.

Mint látjátok, nem voltam én elveszett gyerek már kicsinek se, fogtam gyorsan az asztról a kancsó vizet, azt eloltottam a fellobbanó papírokat a ládában, aztán uzsgyé kifelé. Később már el is felejtettem a dolgot, egyszer csak hallom ám, hogy a konyhában hangosan nyirvákol a macska. Utána meg anyám hangját:

– A fene egyen meg! Hát neked vén kandúr létedre itt a konyhában jött rád a vizelhetnék? Sicc innen, te piszkos

féreg! – Es seprűvel segítette távozásra az ész nélkül szaladó macskát.

Azt én sem bírtam elviselni, ha bepiszkított, mert rettenetes bűdöset tud csinálni a lakásban. Annál csak a kotló tud bűdösebbet. Hát ahogy rohan kifelé szegény egérpusztító, én, hogy segítsek anyámnak, oldalba vágtam a macskát egy bottal, miáltal még gyorsabban iszkolt. Megyek be megnézni, hogy hova piszkolt a macska.

– Nézd meg kisfiam, mit csináltál – mondja anyu.

– Ajjé! – gondoltam magamban.

Anyu rájött valamiből, hogy én dohányozni próbáltam.

– Mondtam már, hogy nem szabad beengedni a lakásba a macskát. Belepisilt a fásládába.

Én felháborodást mímelve stíröltem ám kifelé a konyhából, mert akkor jutott az eszembe, hogy nem a macska vizezte be a gyújtóst, hanem én. Hú, ha anyu rájött volna a bagózásomra! És ha még apunak is elmondta volna! Rossz még gondolni is rá.

Kint kerestem én a macskát, bántott a lelkiismeret, de ahogy meglátta a közeledésemet, eszt veszve menekült előlem. Csoda?

Na! Vissza az előző gondolatomhoz!

Szóval köszöntem a szüleimnek.

– Kisfiam! – mondta a füstöt eregetve Apám.

– Á, úgy is megver – gondoltam.

– Gyere, ülj ide mellém, beszéljünk. Mint férfi a férfival.

Én félénken és nagyon sántítva odamentem hozzá. Biztos voltam benne, hogy kapok. Nagyon lefelé görbült a szám széle. Hát hogyné, akkora tenyere volt, mint egy szelet zsíros kenyér.

– Na gyere hát! Ne félj! Látom, Anyádtól már megkaptad a magadét. Nem vagyok én olyan, mint Bununak (nagyapa/román) a szomszédja. Az, amikor én még gyerek voltam, a gyereket akkor is elverte, ha az már kikapott az anyjától. És tudod, hogy? Odaadott a gyerekének egy kést, odavezette a mogyoróbokorhoz.

– Na vágd le magadnak azt a vesszőt, amivel a verést fogod kapni!

Szegény kölök. Egy vékony ágat vágott, gondolta, az nem fog olyan nagy fájdalmat okozni!

– Hát bizony kisfiam, a te tatád szomszédja avval a vékony vesszővel úgy kicsíkozta a fiának az ülepét, hogy egy hétig nem tudott rá ülni. Úgy ám, de ne félj, én nem csinállok ilyet. Anyu elmondta, mi történt ma. Nem szabad ilyet csinálni többet. Nézd meg a lábam! – mondta, és feltúrta a nadrágszárát. – Látod, még mindig megvan kékülve, ahol az a rohadt tehén megrúgott. Most képzeld el, ha téged is megrúg. Ígérd meg, nem fogsz többet ilyen csinálni!

– Igen, apu – feleltem megkönnyebbülve, és odabújtam az én szúrósarcú, bagós leheletű apukámhoz.

– És máskor, kisfiam – folytatta elérzékenyülve (elvégre az egy szem gyereke voltam, az ő nevét viselő) – szót kell fogadnod anyádnak. Ő csak jót akar neked. Te még kisfiú vagy, sokat kell aludnod, hogy nagyra nőj. Rendben van?

– Igen – válaszoltam, és nem mutattam ki, hogy *nem jól beszél*. Meg különben is, én tudtam a titkom, amit akkor se mondtam volna el, ha úgy elverne, mint a Rózsit.

Megvacsoráztunk szépen hármásban. Apám, ha jól emlékszem, a Falurádió műsorát hallgatta. Akkoriban vagy esténként volt, vagy ismétlés lehetett. Érdekelte apámat, mivelhogy ő is falun élő, TSZ-ben dolgozó parasztember volt. A TSZ-ben mint főkönyvelő ténykedett. Ez a munka a TSZ-ek alakulása táján azt jelentette, hogy zsákolt, takarmányozott, kapált, meg hát amilyen munka éppen soros volt. És ezek mellett főkönyvelősködött.

Volt egy füzet, ceruzája, tolla és egy tekerős számológépe. Ez a gép volt a titkárnő és a bérelszámolási csoport. Hiába, nagyon fejlett volt az adminisztrálás, nem úgy, mint ma. Én, ha csak módomban nyílt rá, bent a TSZ irodában. Rengeteget tekertem a titkárnőt, ami ugye koromhoz képest komoly teljesítmény volt. És a titkárnő is bírta. Csörgött, csattogott, de lehetetlen volt elrontani

még nekem is. Szóval ennek a hatalmas irodát üzemeltető embernek voltam én az örököse.

Egyszer majdnem fennakadás történt miattam az irodaház működésében. No, nem a titkárnőt kurbliztam agyon, az bírta a strapát. Más volt a fennakadás oka.

Apunak volt egy nagy, repedezett asztallapú íróasztala. Annak volt egy zárható fiókja, amit apám soha nem zárt. Egyrészt mert nem is volt kulcsa, másrészt mert nem számolhatott olyan felforgató elemekkel, mint én. Csodálatos világ tárult a szemem elé, amikor nyögve kihúztam a szoruló, nagy fiókot. Mesés kincsek voltak benne, és nekem mesésen nagy zsebem volt. Kettő is, hogy az apróbbakról ne is beszéljek. Először is találtam egy törött végű oltóbicskát a zsákkötöző madzagok alatt. Gyerünk a zsebbe, és hogy ne nyomja nagyon a lábam szárát, körbebéleltem a madzagokkal. Meg különben is, minden jóra való gyereknek a zsebe nem lehet madzagmentes. De azért hagytam apunak is belőle, hát hogy ne vevődjön észre a hiány...

Hogy honnan tudtam én ilyesmit? Hát már az elején említettem, nem voltam én egy elveszett gyerek!

Folytattam a kutakodást, de közben füleltem ám kifelé is. A rossz ceruzák meg radírok között ott feküdt méltatlanul, mint Király a Pórnép között... egy igazi Töltőtoll! Láttam én már ezt a tollat apámnál, de hiába kértem tőle, az volt a válasz:

– Mindent a szemnek, semmit a kéznek!

Szóval nem adta nekem.

Na most itt az alkalom! Felcsillanó szemekkel és egy kis büntudattal a törött végű bicska és a madzagok mellé küldtem a Királyt. Igaz, a bicska sem méltó társaság egy Igazi Királynak, de avval vigasztaltam, hogy otthon méltó helyre fog kerülni.

Találtam én még ott olyan kerek meg hosszúkás valamiket, amiknek gumis volt az aljuk, meg volt nekik fogójuk. Még be is festették a kezem kék színűre. Nem tudtam, mik azok, így aztán maradtak a többi kacat között. Hej, pedig, ha tudom! Vagy ha megtalálom hozzájuk a bélyegző párnát! Így utólag jobb, hogy úgy

történt, ahogy történt! Mert ha elviszem a TSZ hivatalos bélyegzőit, abban az időben, lehet, hogy Apám a TSZ-en kívül, valami zárt helyen dolgozhatott volna évekig. A rács mögött.

Na, visszatérve a fiókhöz. Folytattam a kutakodást, de mivel nem találtam semmi számomra értékkel bíró dolgot, nyögve visszatoltam a helyére. Gyerünk hazafelé a kincsekkel! Igen ám, de hova dugjam őket? Mert ugye azokat úgy kell eltenni, hogy egyrészt bármikor elővehessem őket használatra, másrészt a szüleim még véletlenül se találják meg. Mert biztos voltam benne, hogy főleg apám rajtam fogja keresni, teljesen jogtalanul. Mert én eltökéltem magamban, hogy a gyermekmondókához fogom magam tartani: Csere-bere fogadom, többet vissza nem adom!

Na, én olyan apróságon nem akadtam fel, hogy a mondóka első részéről, mármint a cseréről szó se volt. Engem a vége kötelezett.

Igen ám, de hova dugjam? Be a lakásban érthető okokból nem kerülhet. Hátul, ahol apám tartotta a háznál szükséges szerszámokat, szintén nem kereshettem helyet nekik, szintén érthető okokból. A gyerekszobába sem nem tehetem, mert amilyen gyanakvóak a szüleim, ott néznék meg először. Másodszor meg nem is volt gyerekszobám.

Disznóól, tyúkól, góré megint csak nem jöhet számításba, mert ugye mi keresni valója van ott egy gyereknek? Mert azt csak nem mondhattam volna minden egyes alkalommal, amikor játszani támadt volna kedvem, hogy a tojásokat mentem megnézni. Mert bár a tyúkólban joggal mehettem, no de naponta tízszer? A többi helyen meg nem tojnak a tyúkok. Ugye, milyen nehéz eldugni a joggal féltett kincseket egy kertes házban?

Maradt egyedüli lehetőség a nyári konyha. Nem tudom, hallottátok-e, mi is az a nyári konyha? Falun vagy kisvárosban élők bizonyára tudják, miről van szó, de hát nem mindenki él ott. Falusi házaknál egy különálló vagy